

УДК 343

DOI: <https://doi.org/10.21564/2311-9640.2024.21.304072>

І. С. Радковська,
аспірантка кафедри
кримінального права
Національного університету
«Одеська юридична академія»

СУБ'ЄКТИ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ ПРОТИ БЕЗПЕКИ РУХУ ТА ЕКСПЛУАТАЦІЇ ТРАНСПОРТУ: ДОСВІД РЕСПУБЛІКИ КАЗАХСТАН

У статті досліджується кримінальне законодавство Республіки Казахстан з метою виявлення особливостей кримінальної відповідальності за транспортні кримінальні правопорушення та розглядається можливість імплементації окремих положень до кримінального законодавства України. Так, зокрема, встановлено, що, регламентуючи вік кримінальної відповідальності, законодавець Республіки Казахстан передбачив застереження щодо вікової осудності. Вважаємо, що дане положення може бути запозичене до чинного КК України шляхом доповнення ст. 22 КК України. Окрім того, у виняткових випадках, КК Республіки Казахстан передбачає можливість застосування довічного позбавлення права керувати транспортними засобами. Аналізуючи положення Особливої частини КК Республіки Казахстан, зазначимо, що у 2019 році кодекс було доповнено ст. 345-1, яка передбачає відповідальність за порушення правил дорожнього руху або експлуатації транспортних засобів особою, яке керує транспортним засобом у стані алкогольного, наркотичного та (або) токсичного сп'яніння. Також звертає на себе увагу ст. 346 КК Республіки Казахстан, яка передбачає відповідальність за керування транспортним засобом особою, яка позбавлена права керувати транспортними засобами і перебуває у стані алкогольного, наркотичного та (або) токсичного сп'яніння, а також за передачу керування транспортним засобом зазначеній особі або допуск такої особи до керування транспортним засобом. За вчинення даного правопорушення, навіть без настання наслідків, передбачене додаткове покарання у виді довічного позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю. Вважаємо, що запровадження такого суворого покарання ще раз свідчить про підвищену суспільну небезпечність кримінального правопорушення та особи, яка його вчиняє. Встановлено, що ст. 347 КК Республіки Казахстан передбачає відповідальність за залишення місця дорожньо-транспортної пригоди та запропоновано, з огляду на підвищену суспільну небезпечність даного діяння, передбачити його у якості обтяжуючої обставини у ст. 286 КК України. Результати проведеного дослідження можуть використовуватися для уточнення теоретичних положень кримінального права, а практичне

значення полягає у можливості підготовки пропозицій щодо імплементації позитивного досвіду зарубіжних держав в українське законодавство.

Ключові слова: транспортні кримінальні правопорушення, КК Республіки Казахстан, вікова осудність, суб'єкт кримінального правопорушення, спеціальний суб'єкт.

Законодавство зарубіжних держав, зокрема й кримінальне, неодноразово ставало предметом досліджень багатьох вітчизняних та зарубіжних вчених. Результати таких досліджень мають важливе наукове та практичне значення, зокрема, при підготовці пропозицій щодо вдосконалення національного законодавства. Прагнучи сформулювати пропозиції щодо поліпшення кримінально-правової охорони суспільних відносин у сфері безпеки руху та експлуатації транспорту, звернемося до досвіду Республіки Казахстан, яка входить до складу Організації економічного співробітництва.

Таким чином, дана стаття має на меті виявлення особливостей кримінального законодавства Республіки Казахстан щодо кримінальної відповідальності за транспортні кримінальні правопорушення, які можуть бути перейняті до вітчизняного кримінального законодавства.

Завдання цієї статті полягає у дослідженні положень Кримінального кодексу Республіки Казахстан та встановленні особливостей кримінальної відповідальності за кримінальні правопорушення проти безпеки руху та експлуатації транспорту, а також у підготовці відповідних пропозицій щодо вдосконалення положень чинного КК України.

Виклад основного матеріалу дослідження. Аналізуючи КК Республіки Казахстан¹, варто розпочати з того, що ст. 3 надає визначення деяких понять, які містяться у цьому кодексі. Так, відповідно до п. 20 ст. 3 цього кодексу, транспорт включає залізничний, автомобільний, морський, внутрішній водний, у тому числі морські та річкові маломірні судна, повітряний, міський електричний, у тому числі метрополітен, а також магістральний

¹ Penal Code of the Republic of Kazakhstan (3 July 2014 № 226-V, has been amended by the 2023). *Legal information system of Regulatory Legal Acts of the Republic of Kazakhstan*. URL: <https://adilet.zan.kz/eng/docs/K140000226>.

трубопровідний транспорт, який знаходиться на території Республіки Казахстан. У п. 8 згаданої статті під іншими механічними транспортними засобами розуміють трактори, мотоцикли, самохідні машини (екскаватори, автокрани, грейдери, катки).

Щодо віку, то КК Республіки Казахстан визначає, що кримінальній відповідальності підлягає фізична осудна особа, яка до моменту вчинення кримінального правопорушення досягла 16-річного віку. При цьому за вчинення низки кримінальних правопорушень, зокрема, за незаконне заволодіння автомобілем або іншим транспортним засобом без мети викрадення за обтяжуючих обставин (ч.ч. 2, 3, 4 ст. 200 КК Республіки Казахстан), умисне пошкодження транспортних засобів або шляхів сполучення (ст. 350 КК Республіки Казахстан), відповідальність настає з 14-річного віку.

Важливим є положення, відповідно до якого не підлягає кримінальній відповідальності неповнолітній, який досяг віку, передбаченого частинами першою [16 років] або другою [14 років] даної статті, однак у результаті відставання у психічному розвитку, не пов'язаного з психічним розладом, під час вчинення кримінального правопорушення не міг повною мірою усвідомлювати фактичний характер і суспільну небезпечність своїх дій (бездіяльності) або керувати ними². Фактично, законодавець чітко вирішив питання про вікову осудність, щодо якої у вітчизняній науці наразі існує значна кількість теоретичних розробок, однак відсутнє законодавче рішення. Вважаємо, що дане положення може бути запозиченим вітчизняним законодавцем шляхом доповнення ст. 22 чинного КК України частиною наступного змісту: *«Не підлягає кримінальній відповідальності неповнолітня особа, яка досягла віку, передбаченого частинами першою та другою цієї статті, і яка у результаті відставання у психічному розвитку, не*

² Penal Code of the Republic of Kazakhstan (3 July 2014 № 226-V, has been amended by the 2023). *Legal information system of Regulatory Legal Acts of the Republic of Kazakhstan*. URL: <https://adilet.zan.kz/eng/docs/K1400000226>.

пов'язаного з психічним розладом, на момент вчинення суспільно небезпечного діяння не могла повною мірою усвідомлювати фактичний характер і суспільну небезпечність своїх дій (бездіяльності) або керувати ними».

КК Республіки Казахстан також визначає особливості відповідальності за кримінальні правопорушення, вчинені з двома формами вини. Так, відповідно до ст. 22 КК Республіки Казахстан, якщо в результаті вчинення умисного кримінального правопорушення настають тяжкі наслідки, які за законом тягнуть більш суворе покарання і які не охоплювалися умислом особи, кримінальна відповідальність за такі наслідки настає тільки у випадках, якщо особа передбачала можливість їх настання, але без достатніх на те підстав самовпевнено розраховувала на їх відвернення, або якщо особа не передбачала, але повинна була і могла передбачити можливість настання таких наслідків. У цілому таке кримінальне правопорушення вважається вчиненим умисно³.

У ст. 50 КК Республіки Казахстан зазначено, що за вчинення транспортних злочинів, передбачених ч. 4 ст. 345-1 (порушення правил дорожнього руху або експлуатації транспортних засобів особою, яка керує транспортним засобом у стані алкогольного, наркотичного та (або) токсичного сп'яніння, що спричинило з необережності смерть двох або більше осіб) та ст. 346 (керування транспортним засобом особою, позбавленою права керувати транспортними засобами, яка перебуває у стані алкогольного, наркотичного та (або) токсичного сп'яніння, а також передача керування транспортним засобом зазначеній особі або допуск такої особи до керування транспортним засобом) КК Республіки Казахстан, настає кримінальна відповідальність у виді **позбавлення права займатися певною діяльністю, а саме: у виді довічної заборони на право керувати**

³ Penal Code of the Republic of Kazakhstan (3 July 2014 № 226-V, has been amended by the 2023). *Legal information system of Regulatory Legal Acts of the Republic of Kazakhstan*. URL: <https://adilet.zan.kz/eng/docs/K140000226>.

транспортним засобом. Як видно з Нормативної постанови Верховного Суду Республіки Казахстан «Про практику застосування кримінального законодавства у справах про кримінальні правопорушення, пов'язані з порушенням правил дорожнього руху та експлуатації транспорту» від 3 червня 2011 року № 3 (зі змінами та доповненнями станом на 11.12.2020) яка, до речі, відповідно до ст. 4 Конституції Республіки Казахстан⁴, включається до складу чинного права та є загальнообов'язковою (далі – Нормативна постанова № 3), зазначене положення є новелою КК Республіки Казахстан та застосовується лише до кримінальних правопорушень, вчинених після 10 січня 2020 року⁵.

Переходячи до аналізу конкретних кримінальних правопорушень, зазначимо, передусім, що КК Республіки Казахстан незаконне заволодіння автомобілем або іншим транспортним засобом без мети викрадення відносить до Глави 6 «Кримінальні правопорушення проти власності» Особливої частини.

До Глави 10 «Кримінальні правопорушення проти громадської безпеки та громадського порядку» Особливої частини КК Республіки Казахстан входять наступні кримінальні правопорушення: угон, а також захоплення повітряного або водного судна чи залізничного рухомого складу (ст. 270 КК Республіки Казахстан) та піратство (ст. 271 КК Республіки Казахстан). Цікаво зазначити, що кваліфікований склад захоплення повітряного або водного судна чи залізничного рухомого складу, тобто коли діяння вчинене злочинною групою або спричинило з необережності смерть людини або інші тяжкі наслідки, *передбачає факультативне додаткове покарання у виді позбавлення громадянства Республіки Казахстан.*

⁴ Constitution of the Republic of Kazakhstan adopted on August 30, 1995 (as of 01.01.2023). *Legal information system of Regulatory Legal Acts of the Republic of Kazakhstan*. URL: https://adilet.zan.kz/rus/docs/K950001000_#z5.

⁵ “On practice of enforcement of criminal legislation in cases of criminal offences related to violation of the road traffic rules and operation of vehicles”: Normative Decree of the Supreme Court of the Republic of Kazakhstan dated June 29, 2011 No. 3 (has been amended as of 11.12.2020). *Legal information system of Regulatory Legal Acts of the Republic of Kazakhstan*. URL: <https://adilet.zan.kz/rus/docs/P110000003S>.

Глава 16 «Транспортні кримінальні правопорушення» Особливої частини КК Республіки Казахстан включає, зокрема, такі кримінальні правопорушення:

- порушення правил дорожнього руху або експлуатації транспортних засобів особою, яка керує транспортним засобом у стані алкогольного, наркотичного та (або) токсичного сп'яніння (ст. 345-1 КК Республіки Казахстан). Зазначимо, що дана стаття з'явилася у кодексі лише наприкінці 2019 року у зв'язку з прийняттям Закону Республіки Казахстан «Про внесення змін та доповнень до деяких законодавчих актів Республіки Казахстан з питань удосконалення кримінального, кримінально-процесуального законодавства та посилення захисту прав особи» № 292-VI від 27.12.2019 (зі змінами від 01.01.2023)⁶. Суб'єктом даного кримінального правопорушення є особа, яка керує транспортним засобом у стані алкогольного, наркотичного та (або) токсичного сп'яніння. *У примітці до аналізованої статті вказано, що до осіб, зазначених у цій статті, не відносяться особи, позбавлені права керувати транспортними засобами.* Ця примітка пов'язана з наявністю у КК Республіки Казахстан наступної статті:

- керування транспортним засобом особою, яка позбавлена права керувати транспортними засобами і перебуває у стані алкогольного, наркотичного та (або) токсичного сп'яніння, а так само передача керування транспортним засобом зазначеній особі або допуск такої особи до керування транспортним засобом (ст. 346 КК Республіки Казахстан). Як видно з назви статті, суб'єктом даного кримінального правопорушення може бути: 1) особа, яка позбавлена права керувати транспортними засобами і перебуває у стані алкогольного, наркотичного та (або) токсичного сп'яніння; 2) власник або володілець транспортного засобу, який передає зазначеній особі керування

⁶ Қазақстан Республикасының Заңы Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне қылмыстық, қылмыстық-процестік заңнаманы жетілдіру және жеке адам құқықтарының қорғалуын күшейту мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы (2023.01.01. берілген өзгерістермен). Қазақстан Республикасы нормативтік құқықтық актілерінің ақпараттық-құқықтық жүйесі. URL: <https://adilet.zan.kz/kaz/docs/Z1900000292>.

транспортним засобом; 3) посадова особа, яка допускає згадану особу до керування транспортним засобом. При цьому у Нормативній постанові № 3 вказано, що для кваліфікації діяння за відповідною частиною ст. 346 КК Республіки Казахстан обов'язково має бути встановлена наявність двох обставин: 1) перебування особи на момент вчинення кримінального правопорушення у стані алкогольного, наркотичного та (або) токсичного сп'яніння; 2) факт позбавлення особи права керувати транспортним засобом до вчинення цього діяння. Наявність лише однієї з вказаних обставин виключає кваліфікацію діяння за ст. 346 КК Республіки Казахстан⁷. Цікавим є те, що за вчинення даного правопорушення, навіть без настання наслідків, *передбачене додаткове покарання у виді довічного позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю*. Вважаємо, що запровадження такого суворого покарання ще раз свідчить про підвищену суспільну небезпечність зазначеного кримінального правопорушення та особи, яка його вчиняє;

- залишення місця дорожньо-транспортної пригоди (ст. 347 КК Республіки Казахстан). Суб'єкт даного кримінального правопорушення спеціальний: ним є особа, яка керує транспортним засобом і яка порушила правила дорожнього руху або експлуатації транспортних засобів. У примітці до цієї статті зазначається, що особа, яка залишила місце дорожньо-транспортної пригоди у зв'язку з наданням допомоги потерпілим, звільняється від кримінальної відповідальності за даною статтею. Вважаємо, що залишення місця дорожньо-транспортної пригоди за наявності потерпілої особи є діянням, яке становить підвищену суспільну небезпечність, а тому пропонуємо передбачити його у якості обтяжуючої обставини у ст. 286 КК України;

⁷ “On practice of enforcement of criminal legislation in cases of criminal offences related to violation of the road traffic rules and operation of vehicles”: Normative Decree of the Supreme Court of the Republic of Kazakhstan dated June 29, 2011 No. 3 (has been amended as of 11.12.2020). *Legal information system of Regulatory Legal Acts of the Republic of Kazakhstan*. URL: <https://adilet.zan.kz/rus/docs/P110000003S>.

- порушення правил, які забезпечують роботу транспорту (ст. 351 КК Республіки Казахстан). Серед суб'єктів цього кримінального правопорушення диспозиція ч. 1 ст. 351 КК Республіки Казахстан зазначає пасажир, пішохода, іншого учасника дорожнього руху (окрім особи, яка керує транспортним засобом). Аналогічна позиція наводиться й у Нормативній постанові № 3, відповідно до якої пасажир, пішохід або інший учасник дорожнього руху, а також особа, яка керує транспортним засобом, який не належить до механічних, підлягають кримінальній відповідальності за кримінальне правопорушення, передбачене відповідною частиною ст. 351 КК Республіки Казахстан, за умови, якщо допущені ними порушення правил дорожнього руху спричинили з необережності тяжку шкоду здоров'ю людини або смерть однієї або більше осіб⁸. Вважаємо, що законодавець слушно окреслює коло суб'єктів даного кримінального правопорушення у диспозиції та пропонуємо доповнити ст. 291 КК України, яка встановлює відповідальність за порушення чинних на транспорті правил, положенням, яке передбачає, що суб'єктом даного кримінального правопорушення є пасажир, пішохід або інший учасник руху;

- керування повітряним, морським, річковим або маломірним судном особою, яка перебуває у стані алкогольного, наркотичного та (або) токсичного сп'яніння, передача керування такій особі або допуск зазначеної особи до керування повітряним, морським, річковим або маломірним судном (ст. 358 КК Республіки Казахстан). Суб'єктом даного кримінального правопорушення може бути: 1) особа, яке керує повітряним, морським, річковим або маломірним судном і перебуває у стані алкогольного, наркотичного та (або) токсичного сп'яніння; 2) посадова особа, яка допускає вказану особу до керування зазначеним судном; 3) власник або володілець судна, який передає зазначеній особі керування таким судном. У чинному КК

⁸ "On practice of enforcement of criminal legislation in cases of criminal offences related to violation of the road traffic rules and operation of vehicles": Normative Decree of the Supreme Court of the Republic of Kazakhstan dated June 29, 2011 No. 3 (has been amended as of 11.12.2020). *Legal information system of Regulatory Legal Acts of the Republic of Kazakhstan*. URL: <https://adilet.zan.kz/rus/docs/P110000003S>.

України відсутнє окреме положення, яке встановлює відповідальність за керування повітряним, морським, річковим або маломірним судном особою, яка перебуває у стані алкогольного, наркотичного та (або) токсичного сп'яніння, проте доцільність запровадження такого положення потребує додаткового вивчення ситуації на повітряному та водному транспорті.

Додатково звертаючись до Нормативної постанови № 3, можемо встановити, що суб'єктами кримінальних правопорушень, передбачених ст.ст. 345, 346, 347, 348, 349, 351 КК Республіки Казахстан, визнаються особи, які досягли на момент вчинення кримінального правопорушення 16-річного віку та які керують механічними транспортними засобами і допустили порушення правил дорожнього руху або експлуатації транспортних засобів. *Наявність або відсутність у таких осіб посвідчення водія, так само як і знань та навичок їх експлуатації, на підставу кримінальної відповідальності не впливає⁹.*

Дії осіб, які керують транспортними засобами при виконанні робіт, не пов'язаних із дорожнім рухом (наприклад, виконання вантажно-розвантажувальних робіт, ремонт і заправка транспортних засобів, виконання будівельних, дорожніх, сільськогосподарських та інших нетранспортних робіт), які спричинили настання вказаних у ст.ст. 345, 346 КК Республіки Казахстан наслідків, залежно від конкретних обставин справи, підлягають кваліфікації за статтями КК Республіки Казахстан, які передбачають відповідальність за порушення правил виконання певних робіт, правил безпеки або за кримінальні правопорушення проти особи¹⁰.

Порушення правил керування або експлуатації бойової, спеціальної або транспортної машини Збройних сил Республіки Казахстан особою, на яку поширюється статус військовослужбовця, що спричинило з необережності

⁹ "On practice of enforcement of criminal legislation in cases of criminal offences related to violation of the road traffic rules and operation of vehicles": Normative Decree of the Supreme Court of the Republic of Kazakhstan dated June 29, 2011 No. 3 (has been amended as of 11.12.2020). *Legal information system of Regulatory Legal Acts of the Republic of Kazakhstan*. URL: <https://adilet.zan.kz/rus/docs/P110000003S>.

¹⁰ Там само.

тяжку шкоду здоров'ю людини або її смерть, підлягають кваліфікації за відповідною частиною ст. 463 (порушення правил керування або експлуатації машин), ст. 466 (керування машинами, кораблеводіння, керування військовим літальним апаратом особою у стані алкогольного, наркотичного або токсичного сп'яніння, передача керування чи допуск такої особи до керування військовою технікою) Глави 18 «Військові кримінальні правопорушення» Особливої частини КК Республіки Казахстан. *За порушення правил дорожнього руху при керуванні іншими транспортними засобами або при їх експлуатації військовослужбовець несе відповідальність за відповідною частиною ст.ст. 345, 346 КК Республіки Казахстан*¹¹.

Окрім того, у главі 16 «Кримінальні правопорушення проти порядку управління» Особливої частини КК Республіки Казахстан міститься ст. 386, яка передбачає відповідальність за підробку, знищення ідентифікаційного номера транспортного засобу, збут транспортного засобу із завідомо підробленим ідентифікаційним номером.

Отже, можна зробити висновок, що КК Республіки Казахстан містить ряд положень щодо транспортних кримінальних правопорушень, відсутніх у чинному КК України, які можуть бути запозичені до вітчизняного законодавства.

Перспективи подальших розвідок у даному напрямку полягають у вивченні кримінального законодавства інших держав з метою виявлення позитивного досвіду та подальшому напрацюванні пропозицій щодо вдосконалення вітчизняного кримінального законодавства.

¹¹ “On practice of enforcement of criminal legislation in cases of criminal offences related to violation of the road traffic rules and operation of vehicles”: Normative Decree of the Supreme Court of the Republic of Kazakhstan dated June 29, 2011 No. 3 (has been amended as of 11.12.2020). *Legal information system of Regulatory Legal Acts of the Republic of Kazakhstan*. URL: <https://adilet.zan.kz/rus/docs/P110000003S>.

Список використаних джерел

1. Constitution of the Republic of Kazakhstan adopted on August 30, 1995 (as of 01.01.2023). *Legal information system of Regulatory Legal Acts of the Republic of Kazakhstan*. URL: https://adilet.zan.kz/rus/docs/K950001000_#z5.
2. Penal Code of the Republic of Kazakhstan (3 July 2014 № 226-V, has been amended by the 2023). *Legal information system of Regulatory Legal Acts of the Republic of Kazakhstan*. URL: <https://adilet.zan.kz/eng/docs/K1400000226>.
3. “On practice of enforcement of criminal legislation in cases of criminal offences related to violation of the road traffic rules and operation of vehicles”: Normative Decree of the Supreme Court of the Republic of Kazakhstan dated June 29, 2011 No. 3 (has been amended as of 11.12.2020). *Legal information system of Regulatory Legal Acts of the Republic of Kazakhstan*. URL: <https://adilet.zan.kz/rus/docs/P110000003S>.
4. Қазақстан Республикасының Заңы Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне қылмыстық, қылмыстық-процестік заңнаманы жетілдіру және жеке адам құқықтарының қорғалуын күшейту мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы (2023.01.01. берілген өзгерістермен). *Қазақстан Республикасы нормативтік құқықтық актілерінің ақпараттық-құқықтық жүйесі*. URL: <https://adilet.zan.kz/kaz/docs/Z19000002925>.
5. Конституція України : Закон України № 254к/96-ВР від 28.06.1996. Відомості Верховної Ради України. 1996 р. № 30. Ст. 141.
6. Кримінальний кодекс України : Закон України № 2341-III від 05.04.2001. *Офіційний вісник України*. 2001 р. № 21. С. 1. Ст. 920. Код акта 18825/2001.

REFERENCES

1. Constitution of the Republic of Kazakhstan adopted on August 30, 1995 (as of 01.01.2023). *Legal information system of Regulatory Legal Acts of the Republic of Kazakhstan*. URL: https://adilet.zan.kz/rus/docs/K950001000_#z5.
2. Penal Code of the Republic of Kazakhstan (3 July 2014 № 226-V, has been amended by the 2023). *Legal information system of Regulatory Legal Acts of the Republic of Kazakhstan*. URL: <https://adilet.zan.kz/eng/docs/K1400000226>.
3. “On practice of enforcement of criminal legislation in cases of criminal offences related to violation of the road traffic rules and operation of vehicles”: Normative Decree of the Supreme Court of the Republic of Kazakhstan dated June 29, 2011 No. 3 (has been amended as of 11.12.2020). *Legal information system of Regulatory Legal Acts of the Republic of Kazakhstan*. URL: <https://adilet.zan.kz/rus/docs/P110000003S>.
4. Qazaqstan Respublikasynyn Zańy Qazaqstan Respublikasynyn keibir zańnamalyq aktilerine qylmystyq, qylmystyq-prosestik zańnamany jetildiru jáne jeke adam qūyqtarynyn qorǵaluyn kúsheitu máseleleri boiynsha ózgerister men

tolyqtyrular engizu turaly (2023.01.01. berilgen özgeristermen). URL: https://online.zakon.kz/Document/?doc_id=39975530&pos=1;-16#pos=1;-16.

5. Konstytutsiia Ukrainy: Zakon Ukrainy № 254k/96-VR vid 28.06.1996. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*. 1996 r. № 30. St. 141.

6. Kryminalnyi kodeks Ukrainy: Zakon Ukrainy № 2341-III vid 05.04.2001. *Ofitsiyni visnyk Ukrainy*. 2001 r. № 21. S. 1. St. 920. Kod akta 18825/2001.

Radkovska I. Subjects of criminal offences in the field of traffic safety and operation of transport: experience of the Republic of Kazakhstan

The article is devoted to the research of criminal legislation of the Republic of Kazakhstan with the aim of discovering features of criminal liability for transport criminal offences and considering the possibility of implementation of particular provisions into the criminal legislation of Ukraine. Inter alia, it was established that, determining the age of criminal capacity, the legislator of the Republic of Kazakhstan provides the clause regarding the age sanity. We suppose that the present clause may be implemented into the current Criminal Code of Ukraine by supplement Art. 22 of the Criminal Code of Ukraine. Moreover, in exceptional cases, the Penal Code of the Republic of Kazakhstan provides such kind of a penalty as life forfeiture of driving vehicles. Researching the provisions of the Special Part of the Penal of the Republic of Kazakhstan, it shall be mentioned that in 2019 the Code was supplemented by Art. 345-1, providing liability for violation of traffic regulations or operation of vehicles by a person driving a vehicle in a state of alcoholic, drug and (or) inhalant intoxication. Art. 346 of the Penal Code of the Republic of Kazakhstan, proving liability for driving vehicle by a person deprived of the right of driving vehicles, who is in a state of alcoholic, drug and (or) inhalant intoxication, as well as transfer of vehicle to such person or the admission of such person to vehicle, is also noteworthy. For commission of such offence, even without consequences, additional penalty in the form of life forfeiture to hold certain positions or to be engaged in certain activities (driving vehicle) is provided. We consider, such severe penalty testifies increased public danger of the mentioned criminal offence, and a person committed it. It was established that Art. 347 of the Penal Code of the Republic of Kazakhstan provides liability for leaving the place of road traffic accident and it was suggested, taking into consideration increased public danger of the mentioned criminal offence, to provide it as an aggravated circumstance in Art. 286 of the Criminal Code of Ukraine. The results of the conducted research may be relevant for improvement of the theoretical background of the criminal law, as well as in the preparation of proposals for implementation of the positive experience of overseas states into the Ukrainian criminal legislation.

Key words: *transport criminal offences; Penal Code of the Republic of Kazakhstan; age sanity (criminal capacity); subject of criminal offence; special subject.*